

vzdržujočih točk. Priznalno se je spomniti tudi diskretnega in točnega spremljevanja na klavirju, kateri posel je opravil Miko Štritoč vse pohvale vredno.

Dr. V. Foerster.

Jakob Aljaž: I. zvezek mešanih in moških zborov. Cena 60 h. — V Ljubljani, 1907. Založila „Kat. bukvarna“. Natisnila „Katoliška tiskarna“.

Idrijske narodne pesmi. Nabral za moški in mešani zbor ter harmonizoval Zorko Prelovec. Založilo delavsko bralno društvo v Idriji. Cena 80 h, s pošto 10 h več. Na prodaj pri Fr. Ciniburku in V. Lapajnetu v Idriji in v „Narodni knjigarni“ v Ljubljani. Knjižica obsega 21 ljubkih narodnih pesmi, in sicer narodnih po duhu in po napevih. Pevskim društvom bode knjižica jako dobro služila.

Upodabljaljoča umetnost

Slovenska moderna umetnost, pomen razstav in kritik. Vsakega umetnika prešine veselje, kadar sliši o kaki nameravani razstavi, tem bolj, če se priredi v domači deželi. Zanima se za dela umetnikov znanih in neznanih in težko pričakuje trenutka, da bi videl nove stvaritve svojih tovarišev. Marsikateri umetnik je ali bi že nekako zaspal v tujini, njegovo ime je ali bi postalo že neznano v domovini; ko pa čuje o razstavi, zbere proizvode svoje ter napne vse svoje moči, da bi ustvaril, kolikor še utegne, zopet kaj novega, umetniškega. Kajti na razstavi je najugodnejša prilika umetniku, obrniti nase pozornost s svojimi deli, si pridobiti ugleda in ž njim naročil.

Marsikdo bi pa tudi ne poznal proizvodov domačih umetnikov, ako bi ne bilo razstav, in ne imel bi prilike, učiti se razločevati dobro delo od slabega ter si izobraževati čut za umetniško dovršenost.

Velikega pomena so razstave tudi za ves narod, ker o razstavljenih predmetih se ne razpravlja in ne piše samo doma, temuč glas o njih gre daleč po svetu; tujci in v tujini živeči rojaki zaznajo, da tudi na Slovenskem živijo umetniki, da tudi slovenski narod živi za umetnost.

Umetniki se s prireditvijo razstav žrtvujejo ne samo za svoj obstanek, za svoj ugled, temveč tudi za proslavo domovine, zato pa je tudi nje dolžnost, podpirati umetnike in jim pomagati s sredstvi, da jim je mogoče pokazati talente ter ustvarjati umotvore.

Na Slovenskem je žalibog le slišati: čemu pa naj bodo razstave, posebno za sedanjo moderno umetnost, češ, saj se vidi le malo lepega, dobrega, res umetniškega. V tem oziru moramo vpoštevati, da je sedaj jako kritičen čas, čas prehoda k nekaj popolnoma novemu, preprostemu, naravnemu, da ne tičimo vedno v antikah, vedno v enem in istem kakor pred tisoč leti. In ravno v tej dobi so razstave tem bolj potrebne in višjega pomena za izobrazbo okusa in za umevanje novega sloga, zlasti pa zato, da se naša umetnost osamosvoji, da si pridobi svoj poseben narodni značaj, seveda na podlagi moderne smeri.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenski umetniki na tujem. Umetniških razstav, ki se prirede v kratkem med Poljaki v Varšavi, Krakovu in Poznanju, se udeleže tudi slovenski slikarji, in sicer sledeči člani umetniškega kluba Save: gg. Jakopič, Grohar, Strnen, Žmitek, Jama in gospodična Klein.

pesmi. A kako je vse tužno in jadno, pobito in izmučeno v rodni nam Istri!* Razen Sinkovića so z narodom župnik boljanski in menihi pavlinci čepiški. Kdor išče resnice in pravice, tistemu je neprijetno, če pisatelji v svojem narodu vidijo same angele, v tujem narodu samo zlobo. Nazor se je izognil takemu očitku; zakaj tudi med tujimi vlastelini prikazuje enega poštenjaka, kristjana, starega grofa Frana Barba, luteranskega samotarja na belajskem gradu. — Zgodovina Istre je tesno zvezana z zgodovino Kranjske, a nam je prav neznana. Nazor, rodом Dalmatinec, profesor v Kopru, nam razsvetljuje to tmino. Naslov „Krvavi dani“ (prim. istega pisatelja „Krvavo košuljo“) pač ni primerno izbran.

Dr. Fr. Ilešič.

Upodabljaljoča umetnost

Slovenska moderna umetnost, pomen razstav in kritik. (Dalje in konec.) Za moderno smer je zlasti treba natančno proučevati naravo, vendar je podajati kompozicije le v velikih potezah, ne prenadrobno, da se ne pogubi pravi vtisk, tehnika pa se lahko uporablja bolj svobodna, individualna.

Glavni pogoj za to svobodno umevanje in izražanje narave pa je temeljita izobrazba (sigurnost v risanju, skladnost) in bistro, razborito opazovanje.

Umotvori, ki so izdelani na podlagi teh umetniških momentov, si pribore popolno veljavo v prikladnih razstaviščih.

Kar se tiče razstavnih prostorov, je neogibno potreba, da se v njih lahko uravnava svetloba, kakor je primerno in v prilog razstavljenim predmetom. Prostori pa tudi ne smejo biti preobloženi, da predmeti ne vplivajo neugodno drug na drugega.

Vse to je uvaževati, da se popolnoma uveljavi umotvor in napravi vtisk, ki si ga želi umetnik.

Zato je docela opustiti v tem listu že grajano razvado, razstavljanje v izložnih oknih, v katerih ni mogoče urediti ugodne razsvetljave in postaviti predmetov v primerne razdalje.

Največjega pomena je pa kritika.

Dandanes se razstavlja vse v razložbah. In kritike? Kritike so ponajveč brez pravega jedra, brez vsake umetniške podlage — sama hvala. Ni torej čuda, da se izpozabi ta in oni, pa smatra vse, kar napravi, za nedosežno umetniško in razstavlja samozavestno brez meje. Tako hvalisanje je pogubno razstavljalcu in občinstvu. Kritike naloga je marveč, opozarjati na nedostatke, na napake. Žalibog so nekateri umetniki in tudi občinstvo krivega mnjenja, da hoče kritika tega in onega umetnika uničiti. Kritika z umetniškega stališča je v javnosti le opomin, popravek napak, ki jih umetnik, izvršujoč delo, niti zapazil ni, ker je bil tedaj preveč zatopljen v svoje snovanje.

Za stvarno kritiko bodi vsak previden in nedomišljav umetnik le hvaležen! Listi, ki priobčujejo take kritike, širijo okus med ljudstvo in pospešujejo pravi razvoj umetnosti. Vsa čast torej takim publikacijam; želeli bi le bilo, da bi se umetniška kritika še bolj gojila.

Ako bi pa kritika kakorkoli delala krivico umetniku, naj se le oglasi, a stvarno in v tistem listu, ki je priobčil neugodno kritiko, in kolikor mogoče kmalu, da ne premine zveza. Seveda mora biti odgovor zgolj stvaren in prav nič oseben; kritikova oseba je vendar brez pomena za stvar samo in mora biti brez pomena.

Skrajnji čas je že, da bi se slovenski umetniki zbližali in združili ter skupno nastopali v javnosti. Nam se vidi, da za slovensko umetnost ni kaj koristen separatizem. Ako se združimo in začnemo složno delati, nas bode javnost bolje vpoštevala in nam prej ali slej naklonila primerno javno zavetišče, toliko potrebni umetniški dom.

Al. Repič.

Slovensko gledišče. A. Drama. Tridejanska drama „Zlato runo“, ki se je dne 11. februarja prvič uprizorila na našem odru, je odlično delo znanega poljskega „satanista“ St. Przybyszewskega, in sicer odlično ne samo v relativnem, temveč tudi v absolutnem zmyslu. Novejša dramatična literatura nima mnogo del, ki bi se mogla staviti „Zlatemu runu“ ob stran, kaj še, da bi ga presegala. Res je v tej drami mnogo narejenega in umetno skombiniranega, a narejeno in skombinirano je duhovito in tajiti se ne da, da zna pisatelj čitati v človeški duši in v človeškem srcu. Morda v resnici ni ljudi, ki bi v enakem položaju ravnali tako, kakor ravnajo Przybyszewskega junaki, a vendar moramo priznati, da je vse, kar se vrši pred našimi očmi, človeško in naravno.

Igra ima navzlic temu, da se kopiči v njej prešestvo nad prešestvom, moralno jedro. Naslov „Zlato runo“ pa se nam vidi precej umetničav in prisiljen. Deset prikladnejših naslovov bi si bil pisatelj lahko izbral.

Uprizoritev je bila jako lepa. Odlikovala se je v prvi vrsti gospa Borštnikova v vlogi Irene, a prav dobri so bili tudi gospodje Dragutinovič (Ruszczyk), Nučič (Przedawski), Toplak (Rembowski) in Danilo (Lacki).

Dne 15. februarja se je igrala prvič na našem odru in ponovila potem dne 17. februarja Adolf Schwyerjeva tragedija „Red iz npravnosti“ (Die Sittennot). V igri je mnogo resničnega življenja, a tudi mnogo sentimentalne pretiranosti. Ni treba, da bi se stvar tako končala, kakor se konča, in če se je v življenju morda res dogodilo kje kaj takega, potem smemo trditi z mirnim srcem, da glavni junak drame ni bil povsem normalen človek. Zaradi tega seveda ne zasluži nič manj našega sočutja. Igra ima dober namen, a bati se je, da ga bo dosegala samo na eno stran, dočim bi utegnila na drugo stran celo škodovati. Odrekati igri umetniško vrednost radi tega, ker je tedencijozna, bi bilo krivično. Značaji v nji so izborno risani in že to je mnogo. A pisatelj posega tudi v srce! Igra pretresa in ima nemalo sugestivno moč! Vsekakor se ne da primerjati z njo detektivska komedija „Sherlock Holmes“, ki sta jo spisala K. Green in C. Doyle in ki se je uprizorila na našem odru kot noviteta dne 1. februarja zvečer in se ponovila dne 9. februarja popoldne. Saj stvar baš ni dolgočasna in celo precej duhovitosti vidimo v njej, a